

SIGNALENLIJST HUISELIJK GEWELD EN GRENSOVERSCHRIJDEND GEDRAG DOOR EEN BEROEPSKRACHT.

Verschillende signalen kunnen wijzen op geweld tegen een cliënt. Tegelijkertijd is er geen enkel signaal dat je daar zekerheid over kunt geven: elk signaal kan ook een andere oorzaak hebben. En niet alle cliënten zenden signalen uit: soms is er nauwelijks iets aan hen te merken, omdat ze het goed kunnen verbergen. Bovendien zeggen de meeste signalen nog niets over wie de pleger is.

Een signalenlijst is bedoeld om een vermoeden van huiselijk geweld of grensoverschrijdend gedrag te onderbouwen. Het is niet de bedoeling om met een signalenlijst in de hand een cliënt te gaan observeren. Over het algemeen geldt dat hoe meer signalen je bij een cliënt herkent, hoe groter de kans dat de cliënt daadwerkelijk slachtoffer is. Het gaat dus om de samenhang van de signalen, in combinatie met het verhaal dat betrokkenen vertellen.

is!

Let op

Het belangrijkste signaal is misschien wel een niet-pluis gevoel: een intuïtief gevoel dat er iets niet klopt.

Ga bij jezelf na:

- Wanneer ontstond ongerustheid bij mij? Waardoor? Wat is er precies gebeurd?
- Welke signalen neem ik waar? Wanneer en waar doen ze zich voor?
- Zie ik geleidelijke of plotselinge gedragsveranderingen? Hoe lang is dit al aan de hand?
- Handel nooit op eigen houtje!
- Hoor het vermoedelijke slachtoffer niet uit. Het uithoren van het vermoedelijke slachtoffer en/of het spreken met contactpersonen van het vermoedelijke slachtoffer kan een eventueel juridisch traject verstoren.
- Neem nooit zelf contact op met de vermoedelijke pleger, ook niet als het een collega is. De beste manier om het grensoverschrijdend gedrag te (laten) stoppen en aan te pakken, is door een objectief (officieel) onderzoek.
- Zorg zo nodig voor de veiligheid van de cliënt(en). Bied ondertussen de normale aandacht.

Signalen worden vaak onderverdeeld in verschillende categorieën: lichamelijke signalen, signalen in gedrag en houding, psychosomatische/psychische signalen. Ook kunnen signalen zichtbaar zijn bij het slachtoffer en bij de pleger. De interactie tussen beiden is bovendien veelzeggend!

Signalen bij het slachtoffer / de cliënt

Lichamelijke signalen

- Letsels, zoals blauwe plekken, brandwonden, botbreuken, snij-, krab- en bijtwonden
- Lijdt aan ondervoeding.
- Lijdt aan uitdroging/dehydratatie.
- Vervuiling (lijf, kleding of woning).
- Slechte conditie van de huid of huiduitslag (zoals decubitus, open wonden).
- Slecht onderhouden gebit
- Vaak ziek
- Oververmoeid

Gedrag of houding

- Sterke wisselingen in gedrag of stemming bij aanwezigheid van specifieke personen of in specifieke omstandigheden.
- Plotselinge terugval in vaardigheden of fysiek functioneren (bijvoorbeeld plots incontinent worden of stoppen met eten of drinken).
- Zelfbeschadigend gedrag.
- Plotseling overmatig alcohol en/of druggebruik.
- Plotseling agressief of fysiek grensoverschrijdend gedrag.
- Veranderd gedrag in de groep.
- Agressief gedrag
- Schuchter of wantrouwend gedrag

Psychische signalen

- Verlies van besef van tijd, plaats of identiteit
- Erg nerveus
- Labiel
- Hyperactief
- Symptomen van angst, zoals trillen, zweten, duizeligheid, hartkloppingen, hyperventilatie
- Vertoont verward gedrag.
- Vertoont woedend en/of verdrietig gedrag.
- Valt stil of vertoont (plots) weinig reactie.
- Vertoont slaap en/of eetproblemen.
- Vertoont tekenen van psychiatrische problematiek.
- Negatief zelfbeeld

Specifieke signalen voor seksueel geweld

- Cliënt geeft indirecte hints over mogelijk ongewenst seksueel contact.
- Angst of weigering bij lichamelijke verzorging.
- Geseksualiseerd gedrag.
- Genitale pijn of pijn bij het plassen, infecties, overgevoeligheid.
- Letsel of littekenvorming aan genitaliën, rectum, mond, borsten.
- Sterke afhankelijkheid t.o.v. een specifieke persoon.
- Seksueel overdraagbare aandoeningen
- Pijn bij lopen, zitten
- (Angst voor) zwangerschap

Signalen bij de pleger

- Onverschillig
- Laat zich regelmatig negatief uit over de cliënt
- Geeft aan de zorg niet meer aan te kunnen / overbelasting
- Schreeuwen of schelden tegen cliënt
- Schermt cliënt af van derden
- Dreigt met geweld

Gebaseerd op:

Signalenlijst uit Toolkit Werken aan sociale veiligheid / Movisie
Signalenlijsten kindermishandeling ? Nederlands Jeugdinstituut